

Handläggare
Madeleine André

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2022-11-15

Ärendebeteckning
SFN 2022/0181

Servicenämnden

Yttrande - Utvecklingsplaner Stadsparken, Sylvanderparken och Skälby

Förslag till beslut

Servicenämnden antar redovisat förslag på yttrande som sitt svar på Utvecklingsplaner Stadsparken, Sylvanderparken och Skälby. Yttrandet överlämnas till samhällsbyggnadsnämnden.

Bakgrund

Under de senaste åren har det hänt mycket i området runt gästhamnen med ett nytt universitetsområde och planer på flertalet hotellexploateringar. Behovet av ett utvecklingsprogram är stort då Kalmar växer och trycket på de centrala parkerna ökar. Att säkra de historiskt betydande delarna av parkerna är viktigt men också att utveckla nya mötesplatser och funktioner utifrån dagens önskemål.

Kalmar stad ska erbjuda en attraktiv, upplevelserik och stimulerande stadsmiljö där människor trivs och vill bo, arbeta och studera. Stadens grönområden och parker spelar här en stor roll, och utvecklingen av Skälby kungsgård är en viktig del. Området vid Skälby kungsgård har ett rikt utbud och är ett viktigt rekreationsområde för hela Kalmar kommun. Här finns Kalmars största lekplats, 4H-gård med djurhållning, frisbee-golfbana, koloniområde med odling och lokaler med ett aktivt föreningsliv med mera. Omgivningarna har höga natur- och kulturvärden, och historien som gammal kungsgård går att avläsa i byggnader och markanvändning. Enligt gällande översiktsplan är Skälby en viktig knutpunkt i stadens grönstruktur.

Landskapsarkitekterna på projekt och byggenheten, kommunledningskontoret, fick ett uppdrag av parkrådet att göra en utvecklingsplan för Stadsparken och Sylvanderparken samt för Skälby.

Serviceförvaltningen Produktion

Tel 0480-45 00 00 vx | madeleine.andre@kalmar.se

Kalmar kommun
WWW.KALMAR.SE

Yttrande

Programmen tar fram riktlinjer och de är just riktlinjer som inte alltid är genomförbara. Det finns utmaningar i utkastet som bör tas hänsyn till om tanken är att genomföra dessa. För Skälby är det dagvattenhanteringen för hela området som måste hanteras. För Stadsparken är det restaurangverksamheten som är svår att få lönsamhet i på det sätt utkastet önskar.

För att det inte ska uppstå missförstånd för läsaren bör det förtydligas vad som menas med att Skälby ska vara besöksvärd dygnet runt. Det förekommer ett flertal gånger i utvecklingsplanen för Skälby. Det finns i dagsläget ingen röd tråd för lekplatsen och servicenämnden ser inte heller att det finns med i planen. Detta kanske lyfts i programmet för kommunens utemiljöer, men då behöver det även synkas med detta program. Önskvärt hade också varit att utöka toaletterna på området. Det är ett högt tryck på de som finns idag och kommer det då bli fler som ska besöka platsen i framtiden bör det finnas med i planen.

När det gäller att öka skötseln på Skälby är det viktigt att det tillkommer medel för detta, då förvaltningen inte kan prioritera detta område mer än det redan är idag.

Servicenämnden anser vidare att området för odlingslotter på Skälby är tillräcklig och att det därmed inte bör ske en ytterligare utveckling av odlingslotter.

Servicenämnden står bakom utvecklingsplanen för Stadsparken och Sylvanderparken.

Madeleine André
verksamhetschef produktion

Bilagor

Missiv – Remiss av utvecklingsplaner Stadsparken, Sylvanderparken och Skälby
Protokollsutdrag – Samhällsbyggnadsnämnden § 110
2022-08-19 Program för utveckling av Skälby kungsgård samråd
2022-08-19 Program för utveckling av Stadsparken Sylvanderparken samråd

Handläggare

Anders Linder/Emma Andersson

Datum

Ärendebeteckning

2022-09-26

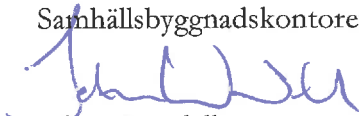
SBK 2022-5353

Remiss av utvecklingsplaner Stadsparken, Sylvanderparken och Skälby

Remissen innebär en inbjudan att lämna synpunkter på Kalmar kommuns förslag till utvecklingsplaner för Stadsparken, Sylvanderparken och Skälby.

Remissvaren ska ha kommit in till Samhällsbyggnadskontoret senast den 30 november 2022. Svaren bör lämnas per e-post till sam.byggnadskontoret@kalmar.se märk e-posten – SBK 2022-5353 Utvecklingsplaner Stadsparken, Sylvanderparken och Skälby.

Samhällsbyggnadskontoret i Kalmar kommun

Johan Wendell
Förvaltningschef

Bilagor:

Protokollsutdrag samhällsbyggnadsnämndens beslut om samråd 2022-08-25 § 110
Program för utveckling av Stadsparken och Sylvanderparken
Program för utveckling av Skälby Kungsgård

Sändlista:

Kalmar Vatten AB
Destination Kalmar AB
Friluftsförbundet lokalförvaltning i Kalmar
Kalmar Läns Museum
Kalmar Stads Hembygdsförening
Naturskyddsföreningen i Kalmar, c/o Claes Gårdinger
Svenska Turistföreningen
Kalmar konstmuseum
Polismyndigheten
Kultur- och fritidsförvaltningen
Socialförvaltningen
Serviceförvaltningen
Utbildningsförvaltningen
Omsorgsförvaltningen
Ungdomsrådet

Skälby 4H-klubb
Calmare Spelsällskap, CSS
24 Fitclub

Gemenskap Kalmar
Kalmarbygdens Biodlare
Djurskyddet Kalmar
Friskis & Sveltis Kalmar
Kalmar Petanque Bouleförening
Kalmar bågskytteklubb
Kalmarortens Kaninhoppare
Calmare Kattklubb
Kalmarbygdens Jägare
Kalmar Frisbee Klubb
Kalmar Folkdanslag
Kalmar Orienteringsklubb
Kalmar Pistolklubb
Kalmar/Läckeby Skytteklubb
Kalmarsundsansarna
Kalmarsund Tangoförening
Kalmar Trädgårdsförening
Korpen i Kalmar
DanzaDanza
Kalmar Linedance
LIONS Club Kalmar/Skälby

Kalmar Ornitologiska Förening
Rädda Barnen
SeniorNet Kalmar
Studieförbundet Småland Gotland
Kalmar Spelmanslag
Schacksällskapet Kalmarunionen
Tango Kalmar
Öland o Sydöstra Småland Trädgårdsamatörerna
Boenderepr Tony Karlsson
Skälby smide och koppar
Förskolan Skälbyallén
Studieförbundet
Studieförbundet Skälbyträdgård
LIONS
Företagsgrupp Skälby daglig v-het
Kalmar hunddagis
Skälby Växthus
Skälbyträdgården

Kalmarbygdens Biodlare
Kalmar Djurhem
Sverok Distrikt Kalmar län
Svenska Blå Stjärnan Kalmar Förbund

Mylla ideella förening
Svenska jägarförbundet
Postens seniorer
Mykologerna
CISV (vilande)
Kalmar Modern Femkamp (vilande)
Gula Villan Daglig verksamhet
Reko-ringen Sofia Carlström
Kalmar brukshundsklubb

Centerpartiet
Kristdemokraterna
Liberalerna
Miljöpartiet
Moderata samlingspartiet
Socialdemokraterna
Sverigedemokraterna
Vänsterpartiet

Rikshem
Kalmarhem

Trygghet och Säkerhet
Hållbarhet och strategi

Samhällsbyggnadsnämnden

§ 110

Utvecklingsplaner Stadsparken, Sylvanderparken och Skälby

Dnr SBN 2022/0078

Handlingar

Samhällsbyggnadskontorets tjänsteskrivelse 19 augusti 2022
Program för utveckling av Stadsparken och Sylvanderparken
Kalmar stadspark och Sylvanderparken, byggnadsantikvarisk
rapport

Program för utveckling av Skälby Kungsgård

Bakgrund

Parkrådet har gett uppdrag att ta fram program för utveckling av Stadsparken och Sylvanderparken samt Skälby Kungsgård.

Fler besökare upptäcker dessa parker av olika anledningar. Tillsammans skapar dessa parker unika områden i Kalmar som attraherar många grupper av besökare. Ur Kalmar kommuns budget kan nämnas ”I ett grönt Kalmar är både vatten och gröna ytor en viktig resurs och förutsättning för det goda livet”.

I den växande och förtätade staden Kalmar och i spåren av pandemin så finns ett stort och ökande behov av utemiljöer att vistas på. Miljöer som är viktiga för välbefinnande och att hämta kraft i. Här fyller dessa parker en viktig funktion för den attraktiva staden, samt de gröna och blå värden som de står för. Dessutom innehåller parkerna en unik kulturhistoria från gamla Kalmar med omgivningar fram till dagens utveckling.

Samhällsbyggnadsnämnden**UTDRAG**

Sammanträdesdatum

2022-08-25

Besökarna som idag kommer till parkerna är från många grupper och åldrar. Det är boende, de som arbetar i närheten, studenter samt besökare till Kalmar. Under de senaste åren har besöksantalet ökat. Man besöker parkerna av olika anledningar – allt ifrån att bara vara i en rofylld vacker miljö, gifta sig, njuta av utsiktorna, lekparkerna, ett evenemang eller picknick. Anledningarna är många - och parkerna ska passa till alla. Detta ökande intresse för att vistas i parkerna tillsammans vid olika typer av evenemang ökar slitaget. Parkerna har diverse renoveringsbehov men behöver även utvecklas för att möta nya utmaningar och den växande stadens behov.

En separat handlingsplan ska tas fram när programmen för Skälby Kungsgård samt Stadsparken och Sylvanderparken är antagna.

Handlingsplanens syfte är att belysa frågor kring ansvarsfördelning, prioritering och genomförande.

Handlingsplanen ska prioritera och kostnadsberäkna de åtgärder som behöver genomföras de närmaste åren och ligga till grund för investeringsäskande.

Handlingsplanen för Skälby Kungsgård ska innehålla en trafikutredning för att se över Skälbys trafik- och parkeringssituation. Handlingsplanen ska också utreda möjligheterna för fler odlingslotter i Skälby,

Överläggning

Landskapsarkitekt Emma Andersson redogör för ärendet.

Under överläggningen redovisas följande förslag:

1. Peter Akinder (S) föreslår att fjärde punkten under mål och riktlinjer för Stadsparken och Sylvanderparken ändras till – Konsten ska vara en viktig del av gestaltningen.

Samhällsbyggnadsnämnden**UTDRAG**

Sammanträdesdatum

2022-08-25

Sedan överläggningen avslutats frågar ordföranden om nämnden vill bifalla kontorets förslag till beslut med ändring enligt Peter Akinders förslag ovan. Han förklarar sig ha hört övervägande bifall till detta.

Beslut

Samhällsbyggnadsnämnden godkänner program för utveckling av Stadsparken och Sylvanderparken med ändring om att Konsten ska vara en viktig del av gestaltningen samt program för utveckling av Skälby Kungsgård för samråd samt ger uppdrag att ta fram handlingsplan för fortsatt arbete.

Protokollsanteckning

Kajsa Hedin (M) och Nikoletta Lettersson (M) redovisar en protokollsanteckning enligt följande: ” Vi ser positivt på den föreslagna utvecklingen av tre viktiga parker och grönområden. Utveckling av grönområden och gemensamma ytor är en nödvändighet för ett levande Kalmar och en viktig fråga för vårt parti.”

Sekreterare

Monica Helgesson

Justeras

Samhällsbyggnadsnämnden

UTDRAG

Sammanträdesdatum

2022-08-25

Peter Akinder
ordförande

Nikoletta Lettersson

Program för utveckling av Skälby kungsgård

Övergripande mål är beslutade av kommunfullmäktige 2022-xx-xx

Beställare

Park- och belyningsrådet

Projektledning

Anders Linder, landskapsarkitekt, Projekt- och byggenheten KLK

Projektgrupp

Tomas Burén, kommunekolog, SBK
Eva-Lena Larsdotter, friluftsutvecklare, KoF
Sanna Sjöo, kulturutvecklare, KoF
Karin Fahlcrantz, parkchef, SF
Mats Begnert, exploateringsingenjör, SBK

Styrgrupp

Park- och belyningsrådet:
Björn Strimfors, stadsträdgårdsmästare
Emma Andersson, landskapsarkitekt
Madeleine André, verksamhetschef serviceförvaltningen
Magnus Juhlin, planchef

Innehåll

Program för Skälby kungsgård	1
Innehåll	3
Inledning	4
Bakgrund	5
Syfte	5
Mål för Skälby Kungsgård	7
Fortsatt arbete	10
Skälbys historia	10
Skälby kungsgårds värden idag	11
Sociala värden	11
Kulturhistoriska värden	11
Ekonomiska värden	12
Ekologiska värden	12
Skälbys ekosystemtjänster	13
Skälby Kungsgård och de olika delområdena	16
Fördjupning av mål och delmål	19
Mål 1 - En park för alla	19
Mål 2 - En grön park	20
Mål 3 - En park med kulturhistorisk identitet	21
Mål 4 - En park öppen för spontana och planerade aktiviteter	21
Delområdenas utveckling	23
Förslag för att uppnå målen, initiala åtgärder	23

Inledning

Kalmar stad ska erbjuda en attraktiv, upplevelserik och stimulerande stadsmiljö där människor trivs och vill bo, arbeta och studera. Stadens grönområden och parker spelar här en stor roll, och utvecklingen av Skälby kungsgård är en viktig del.

Projekt- och byggenheten på kommunledningskontoret har fått i uppdrag av Park- och belysningsrådet att ta fram ett program för utveckling av grönområdena vid Skälby. De övergripande målen i programmet är beslutade av KF 2022-xx-xx.

Sammanfattning och upplägg

I programmet formuleras fyra huvudmål för Skälby kungsgård. Dessa mål ska se till att utvecklingen av Skälby sker på ett medvetet sätt. De tre första målen är kopplade till parken som fysisk plats och berör natur- och kulturvärden, tillgänglighet och upplevelsen av parken. Det fjärde målet handlar om parkens innehåll och de aktiviteter och evenemang som kan äga rum här samt hur detta kan kommuniceras med parkens användare.

Det formella namnet på hela rekreationsområdet och parken är Skälby kungsgård, det är det som ska användas i presentationsmaterial och kommunikation mm. I den löpande texten i programmet kommer *Skälby kungsgård* eller enbart *Skälby* användas som likvärdiga begrepp.

Område för programmet. Skälby är en knutpunkt i stadens grönstruktur både i nord-sydlig och öst-västlig riktning.

Bakgrund

Området vid Skälby kungsgård har ett rikt utbud och är ett viktigt rekreativområde för hela Kalmar kommun. Här finns Kalmars största lekplats, 4H-gård med djurhållning, frisbee-golfbana, koloniområde med odling och lokaler med ett aktivt föreningsliv mm. Omgivningarna har höga natur- och kulturvärden, och historien som gammal kungsgård går att avläsa i byggnader och markanvändning. Enligt gällande översiktsplan är Skälby en viktig knutpunkt i stadens grönstruktur, och ska utvecklas som ett nav i sammanhängande gröna stråk i såväl nord-sydlig som öst-västlig riktning. Programmet beskriver vad som är viktigt för att Skälby ska förbli och fortsätta att utvecklas som en attraktiv park.

En av de viktigaste åtgärderna för att stärka utvecklingen av Skälby är att minska fordonstrafiken i området. Minskad fordonstrafik ger förutsättningar för både lugna, rofyllda platser och tryggare miljöer för barn och djur. Att utveckla Skälbys entréer, och underlätta besökare att komma från olika håll är en annan viktig insats. Särskilt fokus ligger här på området väster om E22.

Syfte

Syftet med detta program är att säkra upp att utvecklingen av Skälby kungsgård sker på ett medvetet sätt som förvaltar natur- och kulturhistoriska värden, och bidrar till en socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar stad.

Stora lekplatsen

Brukshagen

UTKAST 2024

Mål för Skälby Kungsgård

Skälby är en populär och omtyckt park och en angelägenhet för hela Kalmar. Kombinationen av kultur- och naturvärden i ett centralt läge gör området unikt. Storleken på parkområdet gör att många olika typer av ytor och aktiviteter får plats utan att störningar och konflikter behöver uppstå. Vid förändringar i Skälby måste hänsyn tas till de kvaliteter som finns, och all utveckling ska ske på ett medvetet sätt.

I arbetet med programmet har mål utarbetats. Målen är inte geografiskt avgränsade utan är applicerbara på hela Skälby. Varje mål följs av delmål som är viktiga för att nå målen. Arbetet med målen har skett genom workshops med projektgruppen och delaktighet från personal på berörda förvaltningar samt jämförande med målformuleringar i andra dokument, ex Friluftsprogram, Grönstrukturplan, Kultur- och fritidspolitiskt program och Översiktsplan.

Mål 1 - En park för alla

Skälby ska utvecklas kontinuerligt på ett sätt som gör att medborgarna känner sig delaktiga. Det ska finnas en variation av miljöer och upplevelser att välja mellan. Det ska vara lätt och tryggt att vistas och ta sig fram i Skälby. Sociala hållbarhetsaspekter såsom jämlikhet, tillgänglighet, jämställdhet och barnperspektivet ska därför alltid beaktas i planeringen.

- Skapa en tillgänglig, trygg och användbar park för alla
- Skapa en besöksvärd park året runt och dygnet runt
- Skapa ett varierat utbud av parkrum

Stora gräsmattan

Mål 2 - En grön park

Skälby är en grön park med ett rikt växt- och djurliv. Parken ska ha välfungerande ekologiska processer där naturen med dess ekosystemtjänster ska ha en framträdande roll. Storleken är en av parkens grundläggande värden och ska värnas. De stora träden ska fortsätta vara en viktig del av natur- och kulturmiljön. Vid utveckling ska utgångspunkten vara parkens växtlighet och skönhet.

- Utveckla delområdenas särarter och karaktärer
- Utveckla parkens naturvärden och ekosystemtjänster
- Förhöj parkens gröna skönhetsvärden

Mål 3 - En park med kulturhistorisk identitet

Skälby ska fortsätta vara en Kalmars viktigaste stadsdelsparker med betydelse även för regionen. Parken ska fortsätta att erbjuda upplevelser som ger förutsättningar för ett rikt och hälsosamt liv. De kulturhistoriska spåren ska vara lätta att tyda och ta till sig. Parken ska vara väl omhändertagen och utvecklas kontinuerligt för att vara långsiktigt hållbar.

- Förtydliga parkens entréer och värna dess gränser
- Förtydliga de olika historiska lagren
- Skapa en utformning som hjälper till att bevara, använda och utveckla kulturarvet

Mål 4 - En park öppen för spontana och planerade aktiviteter

Skälby ska upplevas som en inbjudande och öppen park året om och alla tider på dygnet. Parken ska fungera både till vardag och fest, med ett utbud av små och stora evenemang som ska genomföras utifrån parkens förutsättningar. Skälby ska vara en pedagogisk plattform där kunskaper som främjar en hållbar framtid kan skapas. Upplevelser och evenemang ska ge liv året om, öka delaktigheten och främja ett hållbart och jämlikt Kalmar.

- Utveckla Skälby som pedagogisk plattform
- Skapa plats för en variation av evenemang i samklang med parken
- Utveckla informationen och kommunikationen om Skälby

4H:s lokaler med kaféverksamhet mm.

Fortsatt arbete

En separat handlingsplan ska tas fram när programmet för Skälby kungsgård är antaget. Handlingsplanens syfte är att belysa frågor kring ansvarsfördelning, prioritering och genomförande. I arbetet med handlingsplanen tas mer detaljerade åtgärdsförslag fram för olika delar av Skälby. Åtgärderna kan vara av varierande storlek och art. Handlingsplanen ska utreda möjligheter för fler odlingslotter i Skälby. Handlingsplanen ska också innehålla en trafikutredning för att se över Skälbys trafik- och parkeringssituation.

Handlingsplanen ska prioritera och kostnadsberäkna de åtgärder som behöver genomföras de närmaste åren och ligga till grund för investeringsäskande.

Skälbys historia

Skälby har en lång historia av mänsklig aktivitet. I området finns lämningar från brons- och järnålder i form av gravrösen, domarringar och fossila åkrar. Under medeltiden var Skälby en by med fyra gårdar som senare blev ett klosterods. Under Gustav Vasas tid i slutet av 1500-talet drogs godset in till kronan och tjänade sedan som bostad och försörjning för ståthållarna, dåtidens landshövdingar. Delar av de vägar som ledde till Skälby och mellan Skälby och Kalmar slott finns kvar än i dag.

Skälby utvecklades under 1600-talet till ett jordbruk med fruktträdgård och fiskdammar. Utmarken runt själva gården betades och områdesnamn som Djurängen, Oxhagen och Fölehagen påminner om den äldre markanvändningen. I slutet av 1800-talet mister godset sin funktion som bostad för landshövdingarna och ägandet övergår till Domänverket. Jordbruksmarken arrenderas ut, och Skälby drivs på detta sätt fram till 1960-talet då Kalmar kommun börjar stycka av marken till bostäder, industrier och infrastruktursatsningar såsom Ölandsleden och E22. Kärnområdet ägs idag av Kalmar kommun.

De gamla jordbruksbyggnaderna används av 4H som startade sin verksamhet på Skälby på 1970-talet. 4H:s djurhållning med betade ängar mm gör att karaktären av äldre lantbruk i finns kvar, om än i begränsad skala. Huvudbyggnaden från 1785 används idag till bla kursverksamhet, och flera olika föreningar har plats i andra byggnader på Skälby. Kalmar kommuns serviceförvaltning har delar av sin verksamhet i området, bla förråd och ytor för upplag samt växthusen som odlar upp vår- och sommarblommor. På den stora gräsytan framför huvudbyggnaden som tidigare var en fruktträdgård finns nu en av Kalmars största och mest välbesökta lekplatser.

Skälby kungsgårds värden idag

Skälbys kärnvärden ligger i kombinationen av kultur- och naturvärden. Mycket av strukturerna från det äldre jordbruket är fortfarande synliga, och kontinuiteten i markanvändningen har gjort att det finns kvar stora ekar i gamla ängs- och hagmarker. Detta är miljöer som är sällsynta idag.

Skälby är en populär och omtyckt park som är utpekad som stadsdelspark och ett prioriterat område för rekreation och friluftsliv i kommunen. Skälby fungerar som ett utflyktsmål och en mötesplats för alla.

I programmet delas Skälbys värden in i sociala, kulturhistoriska, ekonomiska och ekologiska värden.

Sociala värden

Skälby bidrar till många sociala värden. Forskning visar att parker och grönområden inverkar positivt på människors känsla av välbefinnande. Besök i parker sänker stressnivåer och kan till och med hjälpa människor att snabbare återhämta sig efter sjukdomar.

Skälby är en välkomnande park där det finns möjlighet för många olika typer av aktiviteter. Detta lockar i sin tur många olika människor, och parken fungerar som en målpunkt och mötesplats för hela staden. Skälby bidrar på detta vis till en mer integrerad och sammanhållen stad.

Skälby är viktig inte bara för de närmaste invånarna utan för ett större omland. Hit kommer människor från hela Kalmar kommun. Här ligger Kalmar brukshundsklubb och en av stadens största pulkabackar. Områdena vid Skälby är utpekade som stadsdelspark och bostadsnära naturområde i gällande gröstrukturplan. Skälby är en viktig utflyktsplats och en plats för lek som är öppen året om och dygnet runt.

De närboende använder parken för vardagsmotion, promenader, lek, rekreation och naturupplevelser.

Kulturhistoriska värden

Skälby har befolkats under lång tid och i området kan man urskilja olika lager av mänsklig aktivitet, från synliga fornlämningar till jordbruk från 1900-talet. Skälby spelade en viktig roll i det tidiga Kalmar med dess koppling till slottet och gamla staden. Det är denna kontinuitet som gör Skälby extra intressant ur kulturmiljösynpunkt, och unikt som centralt beläget rekreativt område. Många besökare möter en liten rest av det gamla lantbruket i form av den verksamhet som 4H bedriver. Andra spår, såsom ruddammarna, beteshagarna och den gamla vägen in till Kalmar är i dag inte lika lätta att upptäcka och förstå. Att läsa ihop hela Skälbys historia kan också vara svårt då många av de äldsta lämningarna ligger i områden på andra sidan motorvägen.

Ekonomiska värden

Genom att vara ett uppskattat rekreations- motions- och friluftsområde bidrar Skälbyområdet till folkhälsovinster, vilket i sin tur leder till minskade samhällskostnader. Parker är viktiga värdeskapare för god stadskvalitet. Exempelvis värdesätter boende att ha grönområden inom promenadavstånd. Genom parker som Skälby blir Kalmar en attraktivare stad att bo och leva i. Skälby bidrar även med ekosystemtjänster. Ekosystemtjänstbegreppet visar på sambanden mellan ekonomiska värden och andra värden som är nödvändiga när vi ska bygga en hållbar och attraktiv stad. Ekosystemtjänster är sådant som naturen tillhandahåller gratis som annars skulle kosta pengar, tex reglering av dagvatten.

Ekologiska värden

Parker i stadsmiljö innehåller ofta stora biologiska värden. Skälby har stor betydelse för den biologiska mångfalden och andra ekosystemtjänster, den varierade miljön med skog, öppna platser och brynzoner är mycket värdefull. Skälbys storlek är av avgörande betydelse eftersom stora områden i regel är mer artrika än små. Ett flertal arter är beroende av olika miljöer i olika faser av livscykeln, många insekter lever till exempel som larver i ved, medan de vuxna insekterna behöver tillgång på blommor. Vissa fåglar häckar i ihåliga träd men behöver öppna gräsytor för sitt födosök.

Mycket av de värdefulla miljöerna runt Skälby härrör från ängs- och hagmark brukad under lång tid, vilket gynnar växter och djur som annars är hotade runt om i landet. På flera ställen i Skälby finns hagmarker som fortfarande betas och artrika torrängsmiljöer, bla med förekomster av den fridlysta backsippan. Dessa miljöer är viktiga för många insekter. I området finns flera lövskogar med höga naturvärden. Flertalet av dessa har tidigare varit betesmarker som övergått till skogar när hävden upphörde. Lövskogarna innehåller ofta många gamla och vidkroniga ekar. Skälby är ett värdefullt och viktigt kärnområde i Kalmartrakten för olika typer av ekbiotoper såsom solitära ekar och ekhagar. Eken är en mycket viktig livsmiljö i sig, och över tusen andra arter av svampar, lavar, mossor och ryggradslösa djur är beroende av eken för sin överlevnad. De riktigt värdefulla träden är ofta över 300 år gamla.

Om ekosystemtjänster

Begreppet ekosystemtjänster används för att skapa förståelse för att människors överlevnad och välmående är beroende av de tjänster som ekosystemen ger. Ekosystemtjänster synliggör på så sätt vårt beroende av fungerande ekosystem. Ekosystemtjänster är alla produkter och tjänster som ekosystemen ger människan och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet. Ekosystemtjänster delas ofta in i fyra kategorier.

Försörjande ekosystemtjänster: att ekosystemen tillhandahåller råvaror för produktion av exempelvis mat, dricksvatten, fiberråvara och bioenergi.

Reglerande ekosystemtjänster: till exempel luft- och vattenrening, vattenreglering, kolbindning och pollinering.

Kulturella ekosystemtjänster: att ekosystemen tillhandahåller naturmiljöer lämpliga för till exempel friluftsliv, rekreation och pedagogik.

Stödjande ekosystemtjänster: är förutsättningen för att övriga tjänster ska fungera, exempelvis fotosyntes, jordmånsbildning och biogeokemiska kretslopp.

Genom att analysera och bedöma värdet av det naturen ger människan är chansen större att de beslut som tas idag även är hållbara i framtiden.

Skälbys ekosystemtjänster

När det gäller miljöer inne i städer gör de reglerande och de kulturella tjänsterna stora insatser och nytta. Nedan följer exempel på ekosystemtjänster i Skälby som skapar en bättre stadsmiljö och är viktiga för invånarnas välbefinnande.

- Luftrening från urbana träd
- Bullerdämpning från växtlighet
- Visuell avskärmning med hjälp av växter
- Vattenreglering med hjälp av vegetation
- Lokal temperaturreglering av urbana träd
- Tillhandahållande av attraktiva rekreativmiljöer
- Tillhandahållande av områden med varierande djurliv, tillhandahållande av områden med intressant vegetation
- Organismer och/ eller ekologiska funktioner som bidrar till upprätthållandet kulturlandskap
- Tillhandahållande av områden med intressanta arter som kan användas för praktiskt lärande och förvaltning
- Organismer och/ eller ekologiska funktioner som är vackra eller i kombination med sin omgivning bidrar till vackra utsikter
- Tillhandahållande av karaktäristiska, spännande eller spektakulära organismer och/ eller ekologiska funktioner (t.ex. fjärilar, rovdjur) och naturmiljöer

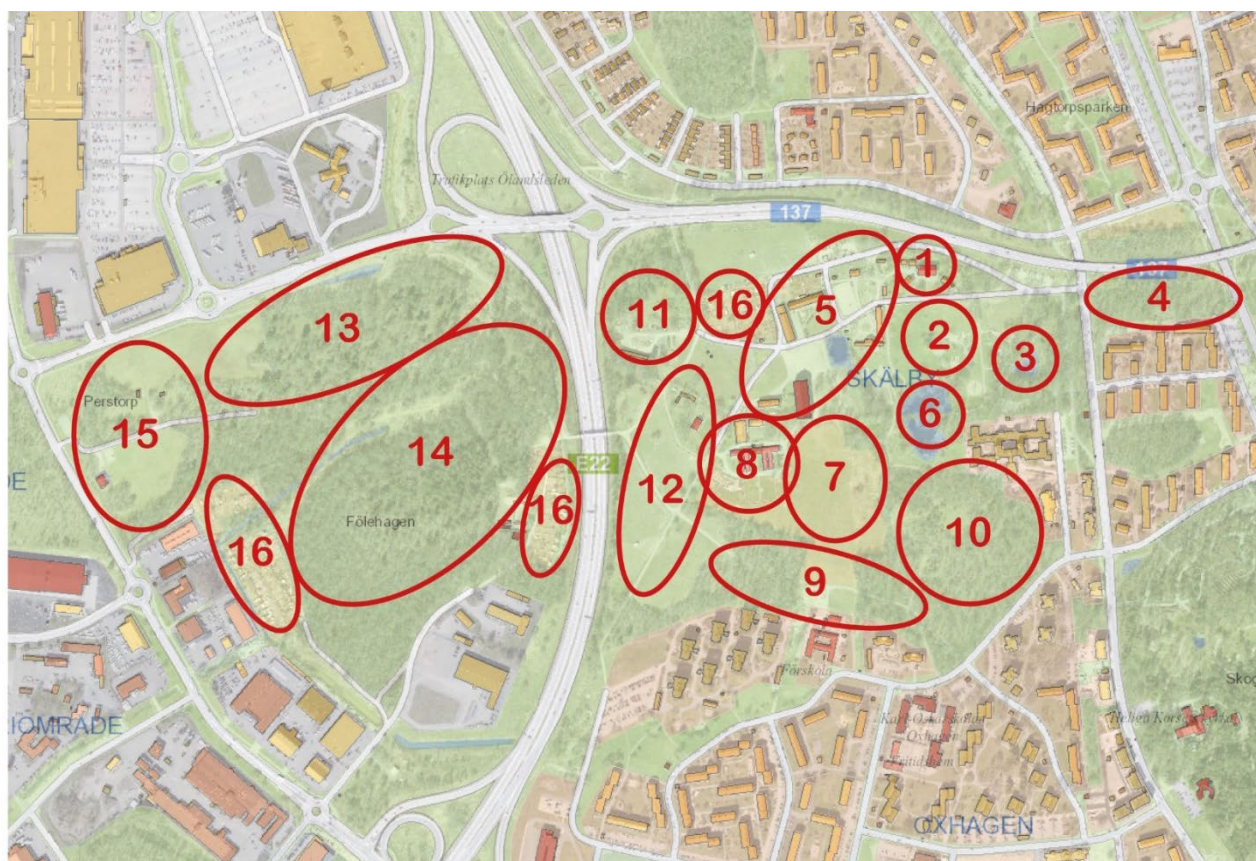
Översiktlig naturinventering, Skälby

Bilaga 2. Vegetationstyper

- Inventeringsområde
- Ekhage av blåbär-ljunghed-typ
- Ekhage av färsvingel-typ
- Ekhage av rödvenhet-typ
- Gräsmark av blåbär-ljunghed-typ
- Gräsmark av rödvenhet-typ
- Blandlövvhage av rödvenhet-typ
- Vatten
- Björkskog av gräsrik typ
- Björkskog av ris-gräs-typ
- Blandlövskog av gräsrik typ
- Blandlövskog av högbört-typ
- Blandlövskog av lågbört-typ
- Blandlövskog av örtrik typ
- Blandskog av gräsrik typ
- Blandskog av ris-gräs-typ
- Ekskog av gräsrik typ
- Ekskog av ris-gräs-typ
- Ekskog av örtrik typ
- Tallskog av blåbärris-typ
- Öppen gräsmark
- Övrig mark
- Tomtmark
- 1 Områdesnummer

Skälby Kungsgård och de olika delområdena

Skälby kungsgård kan delas in i flera delområden med olika karaktärer. Generellt är delarna öster om E22 de mest välbesökta. Här finns tex den stora lekplatsen och 4H-gården, och det är nog dessa delar många tänker på när man pratar om Skälby. Området väster om motorvägen är nästan lika stort och består huvudsakligen av skog och hagmark. De olika delområdena visas i bilden nedan och beskrivs kortfattat på följande sidor.

- 1, Huvudbyggnaden
- 2, Stora lekplatsen
- 3, Sagolandet och utegymmet
- 4, Gammal väg in till Skälby
- 5, Lantbruksmiljön med 4H
- 6, Ruddammarna
- 7, Stora gräsmattan
- 8, Växthusen och Skälbyträdgården
- 9, Skogsdungar i söder
- 10, Skog och hagmark i sydost
- 11, Hjorthagen
- 12, Ångs- och betesmark utmed E22
- 13, Beteshagar väster om E22, Brukshagen
- 14, Skogsmark väster om E22, Fölehagen
- 15, Brukshundsklubben
- 16, Odlingslotter

1. Huvudbyggnaden

Skälby kungsgårds huvudbyggnad från 1785. Byggnaden och dess flyglar ligger i en liten häckomgärdad trädgård. Här bedriver idag studieförbunden verksamhet.

2. Stora lekplatsen

Stora lekplatsen ligger där det tidigare var en fruktträdgård. Lekplatsen stod färdig 2012 och är en mycket omtyckt lekplats med ett stort upptagningsområde. Här finns grillplats och utplacerade bänkbord.

3. Sagolandet och utegymmet

Sagolandet byggdes i samband med stora lekplatsen 2012, utegymmet några år senare. Sagolandet med dess mer fria och naturliknande lek är ett bra komplement till den övriga leken.

4. Gammal väg in till Skälby

Även om området idag ligger utanför själva parken har denna del samma bakgrund som övriga Skälby. Vägen går genom ett skogsparti med gamla och högresta träd, och knyter ihop Skälby med stråket utmed Norra Vägen.

5. Lantbruksmiljön med 4H

Lantbruksbyggnaderna där 4H idag har sin verksamhet upplevs som hjärtat av Skälby. Här finns smådjurshagar och paddock. 4H driver ett välbesökt kafé.

6. Ruddammarna

Ruddammarna anlades troligen under 1600-talet som en del i Skälbys matförsörjning. Idag är de kraftigt igenväxta. Området runt dammarna är instängslat och används delvis som betesmark.

7. Stora gräsytan

Den stora öppna gräsytan i mitten av parken. I östra kanten finns rester av gamla odlingslotter och ett antal äldre äppleträd. Frisbee-golfens bansträckning går idag delvis över gräsmattan.

8. Växthuset och Skälbyträdgården

De kommunala växthuset driver upp vår- och sommarblommor, vinterförvarar krukodlade buskar och träd mm. Skälbyträdgården anlades 2015 med stöd från Allmänna arvsfonden. Trädgården är Studieförbundets verksamhetsträdgård med syfte att stödja hälsofrämjande aktiviteter.

9. Skogsdungar i söder

Skogspartier med gamla ekar, här finns utkast och målkorgar för frisbee-golfen.

10. Skog och hagmark i sydost

Området är igenväxande gammal betesmark med stigar, grillplats och utsiktspunkt. Här finns torrängsmiljöer med enbuskage och den rödlistade växten backsippa.

11. Hjorthagen

Hjorthagen är kommunens område för fordonsuppställning, lagring av växter och jord- och grusmaterial mm.

12. Ängs- och betesmark utmed E22

Ytor som huvudsakligen används som betesmark för 4H-gårdens hästar. Biodlarföreningen har lokaler i norra delen. Den sydöstra delen är torrare och mer artrik och betas inte i dagsläget. Den här ytan används ibland som extraparkering vid större evenemang.

13. Beteshagar väster om E22, Brukshagen

Gammal betesmark som restaurerats under åren. Betas idag av får och hästar.

14. Skogsmark väster om E22, Fölehagen

Gammal igenväxt betesmark, idag att betrakta som ett skogsparti. Här ligger en av Kalmars största pulkabackar. I östra delen, mot odlingslotterna, ligger Kalmar Pistolklubbs skyttebana.

15. Brukshundsklubben

Området arrenderas av Kalmar brukshundsklubb som bedriver sin verksamhet här.

16. Odlingslotter

Odlingslotter finns idag på fyra olika platser i Skälby, officiella namn inom parentes: mellan 4H och Hjorthagen (Skälby), strax väster om E22 (Pistoltskyttebanan) samt vid industritomterna utmed Trångsundsvägen (Fölehagen och Trångsund). Lotterna hyrs ut till privatpersoner och på odlingslotten får man odla grönsaker, frukt, bär och blommor.

Gamla vägen

Vägsträckningen mellan delområde 7 och 10, från Axel Oxenstiernas väg upp mot Skälby loge, har lång historia. Vägen är troligtvis en del av vägen mellan Skälby kungsgård och Kalmars gamla stad.

Skälbyallén

Skälbyallén går genom parkområdet och behörig trafik kan köra fram till växthusen. Parkeringsplatser för allmänheten finns vid stora entrén mot Kungsgårdsvägen samt vid 4H:s område ut mot Ölandsleden. Allén har förlorat merparten av sina träd, viss återplantering har skett från Kungsgårdsvägen fram till huvudbyggnaden.

Fördjupning av mål och delmål

I följande stycke ges exempel på hur man kan jobba vidare för att nå målen och utveckla Skälby kungsgård på ett medvetet och konsekvent sätt. Både små och stora insatser påverkar helheten, och fördjupningen av delmålen beskriver vilka insatser som bidrar till att utveckla och bevara Skälby som en attraktiv park.

Mål 1 - En park för alla

1.1 Skapa en tillgänglig, trygg och användbar park för alla

Skälby lockar människor från hela Kalmar och ska så långt det är möjligt vara tillgänglig och användbar för alla. Markbeläggningar på huvudstråk ska vara släta och tillgängliga, samtidigt som parkens mjuka och gröna karaktär behålls. Asfalt ska användas sparsamt, stenmjöl är exempel på ett markmaterial som kan användas. Det ska finnas sittplatser på jämna avstånd utmed gångvägar, vid lekplatsen och andra utvalda platser kan antalet sittplatser ökas. Bänkar och utrustning ska vara tillgänglighetsanpassade och robusta och ge ett gediget intryck. Belysning gör att parken kan användas under större del av året och dygnet, samtidigt som den upplevda tryggheten ökar. Vid utveckling av belysning i Skälby ska avvägningar mellan natur- och kulturvården göras. Belysning ska användas strategiskt, vissa områden i parken lämnas utan belysning. Det är viktigt att Skälby sköts och underhålls på ett bra sätt, en ren park ger ett tryggt och välkomnande intryck. Det ska finnas goda förutsättningar för besökare att källsortera och slänga sitt avfall. Fordonstrafik inne i parken ska i stor utsträckning begränsas, och parkeringsytor koncentreras till ett fåtal platser. Skälby är ett område där man huvudsakligen tar sig fram till fots.

1.2 Skapa en besöksvärd park året runt och dygnet runt

Vid utveckling av Skälby ska årstiderna och de olika säsongerna beaktas. Olika tider har olika förutsättningar, men det ska alltid finnas en anledning att besöka parken. Evenemang planeras med fördel utspritt över året. Vid planering av gröna miljöer ska växtvalet varieras för att skapa intresse över stor del av året, som exempel kan nämnas plantering av vårlökar eller buskar med vackra höstfärger. Under högsäsong behöver städfrekvensen vara hög för att hålla parken i god ordning. Belysning vid frekvent använda platser och stråk gör att de kan användas under större del av året och dygnet. Det ska finnas en plan och en beredskap för att kunna dra nytta av snö och en vit vinter, det gäller särskilt pulkabacken väster om E22.

1.3 Skapa ett varierat utbud av parkrum

Skälby ska vara en plats för vardagsliv och spontana aktiviteter, likväl som för tillfälliga och återkommande evenemang. Detta kräver ytor av olika storlek och karaktär, samtidigt som de är flexibla både i nutid och framtid. Förutom ytor med

mer tydlig användning som exempelvis lekplatsen, ska det finnas gott om ytor som kan användas till många olika aktiviteter under olika tider på dygnet och året. I Skälby ska alla besökare hitta en plats att trivas på oavsett om det gäller en stunds avkoppling eller mer fartfyllda möten med andra människor.

Mål 2 - En grön park

2.1 Utveckla delområdenas särarter och karaktärer

Inom Skälbyområdet finns ett flertal olika natur- och landskapstyper, det är stor variation mellan de olika delområdena. Den omväxlande miljön är en kvalitet i sig, och den ska bevaras och utvecklas. Samspelet mellan de öppna gräsytorerna och de mer slutna skogspartierna ger en naturlig dynamik i upplevelsen av parken och gynnar både människor och djur.

2.2 Utveckla parkens naturvärden och ekosystemtjänster

Naturområden och parker i stadsmiljö är viktiga för den biologiska mångfalden och för andra ekosystemtjänster. Mycket av de värdefulla miljöerna runt Skälby härrör från ängs- och hagmark brukad under lång tid, vilket har gynnat växter och djur som annars är hotade runt om i landet. Vid utveckling av Skälby ska särskild hänsyn tas till dessa områden, och möjligheter till att förbättra eller utöka befintlig slåtter- och betesmark ska undersökas. Ett av de stora värdena i Skälby är förekomsten av stora träd, särskilt ekar. Träden bör få stå kvar så länge som möjligt, även döda träd såvida de inte utgör någon risk. Döende och döda träd är mycket viktiga för den biologiska mångfalden. I igenväxningsområden ska äldre träd gallras fram och friställas.

I Skälby finns ett antal vattendammar av olika ålder och karaktär. De gamla ruddammarna är kraftigt igenväxta och det är aktuellt med någon form av restaurering. Fler och mer varierade vattenmiljöer skulle ytterligare gynna mångfalden i parken. Genom att analysera och bedöma värdet av den naturen kan ge människan är chansen större att de beslut som tas idag även är hållbara i framtiden.

2.3 Förhöj parkens gröna skönhetsvärden

All utveckling av Skälby ska ske på den gröna parkens villkor. De stora träden och den övriga grönskan är en viktig del av parkens attraktionskraft. En grönskande helhet består av en variation av arter och växtmiljöer. Vid utveckling och nyanläggning ska stor omsorg läggas på växtval, utrustning och markmaterial. Det kan också handla om att gallra fram igenväxta områden, skapa siktlinjer etc. En sammanhållen möblering och belysning i Skälby stärker parkens identitet, och i arbetet med möbler och belysning ska kulturhistoriska avvägningar göras. Med relativt små medel kan man göra parken ännu bättre. Det kan handla om att plocka bort skyltar och utrustning som inte längre behövs, eller att öka skötsel och underhåll kring entrépunkter och viktiga platser.

Mål 3 - En park med kulturhistorisk identitet

3.1 Förtydliga parkens entréer och värna dess gränser

Skälby har i dagsläget endast en stor entré, den från Kungsgårdsvägen i områdets nordöstra del. Här samsas infart för fordonstrafik med gång och cykel, och det finns bil- och cykelparkering. Övriga ingångar till parken är mycket mer anonyma, det saknas textinformationstavlor och möjlighet att parkera sin cykel. Det bör finnas likvärdiga entréer från alla omgivande områden. Det skapar en igenkänningsfaktor och ett tydligt välkomnande till Skälby. Det kan också hjälpa till att sprida besökare, särskilt vid tillfällena då det är högt tryck på parken. Tydligare entréer stärker upplevelsen av att kliva in i en annan miljö. Områdets storlek är ett värde i sig, både för människors upplevelser och för den biologiska mångfalden. Genom att skapa tydligare gränser mot omgivningen synliggörs parken som ett grönt offentligt rum.

3.2 Förtydliga de olika historiska lagren

Skälby har en rik historia från bronsålder fram till idag, men allt är inte lika lätt att se eller förstå. I utvecklingen av parken ska kulturhistorien lyftas fram och förtydligas. Det kan exempelvis göras genom att renodla lantbruksmiljön runt 4H-gården, restaurera ruddammarna eller återplantera äldre alléer. Parallellt kan man arbeta med att tillgängliggöra och informera om synliga fornlämningar. Historien ska kännas levande och närvarande i Skälby.

3.3 Skapa en utformning som hjälper till att bevara, använda och utveckla kulturarvet

Utformningen av Skälby ska stödja utvecklingen av kulturarvet. Det tydligaste exemplet är åtgärder som gör det lättare för kommunen, 4H och andra föreningar att bedriva bete, slätter, biodling mm. Kopplingar mellan byggnader och historisk markanvändning ska behållas och utvecklas.

Mål 4 - En park öppen för spontana och planerade aktiviteter

4.1 Utveckla Skälby som pedagogisk plattform

Att informera om Skälbys djur, natur och kultur ökar skolans och allmänhetens medvetande om vikten av ekosystem, biologisk mångfald och kulturens betydelse för människan. Att använda pedagogik som grund för informationen i Skälby gör att man på ett lättamt, lekfullt och lärorikt sätt kan tillgodogöra sig kunskap. Ett pedagogiskt stråk genom parken kan utvecklas till en lärorik slinga som gör barn och vuxna nyfikna. 4H bör arbeta vidare med information om de olika djuren så det blir intressant och lekfullt för elever och övriga besökare.

4.2 Skapa plats för en variation av evenemang i samklang med parken

Olika evenemang kan aktivera Skälby och locka Kalmarbor och tillresta till parken. Här ska finnas plats för tillfälliga och återkommande evenemang, stora som små. Idag kretsar många av tillställningarna runt 4H-gården och dess byggnader. En utveckling kan innebära att Cirkusplatsen får en tydligare karaktär av tillfällig torg- och handelsplats med bättre belysning etc, samt att man förbereder plats för en portabel scen i norra delen av den stora gräsytan. En viktig fråga att utreda är evenemangens behov av besöksparkering och hur det kan lösas, inom och utanför Skälby. Ytor med stora naturvärden ska inte användas till evenemang eller parkering.

4.3 Utveckla informationen och kommunikationen om Skälby

I dagsläget finns information om Skälby på kommunens webbplats. Det gäller historiska Kalmar, lekmöjligheter, föreningsliv samt information om aktivitetsrundor och evenemang. I utemiljön på Skälby finns även skyltar över området och interaktiva skyltar. I samband med evenemang görs exempelvis affischer och annonser. Det finns även samarbete i en evenemangsgrupp där kommunen och några av föreningarna på platsen ingår. För att besökare ska vara delaktiga och vilja påverka utbudet och utvecklingen i Skälby är god kommunikation en förutsättning. Att marknadsföra Skälby bland invånarna är ett sätt att öka tillgängligheten till området. Idag kan viss osäkerhet råda angående vem som är avsändare av information på tex sociala medier. Kalmar kommun bör ta fram en kommunikationsstrategi för hur information och kommunikation om Skälby ska ske.

E22 delar Skälby i en östlig och en västlig del.

Delområdenas utveckling

Skälbys delområden har skilda förutsättningar och behov av utveckling. Generellt är delarna öster om E22 de mest välbesökta. Här finns tex den stora lekplatsen och 4H-gården. Området väster om motorvägen är nästan lika stort och består huvudsakligen av skog och hagmark. Här finns potential till ett ökat friluftsliv som kan komplettera den mer aktivitetstätta östra sidan på ett bra sätt.

Förslag för att uppnå målen, initiala åtgärder

- Utveckla entréer i olika väderstreck för att välkomna besökare från flera håll. Ett första steg är att ordna cykelparkering och informationstavlor om hela Skälbyområdet vid nya entrépunkter i norr och väster, likt den nya entrén i söder.
- Utveckla området väster om E22 med fokus på tillgång till natur för friluftsliv. Ett första steg är att förbättra framkomligheten på befintliga vägar och stigar samt utveckla pulkabacken som besöksmål och året runt-aktivitet.
- Renodla lantbruksmiljön runt 4H-gården för att tydliggöra Skälbys historia. Ett första steg är att tillsammans med 4H ta ett helhetsgrepp och samordna information, val och placering av utrustning mm.
- Minska fordonstrafiken inne i Skälby.

Odlingslotter vid Pistolskyttebanan.

UTKAST 202

Program för utveckling av Stadsparken & Sylvanderparken

Övergripande mål och riktlinjer är beslutade av kommunfullmäktige 2022-xx-xx.

Beställare

Park- och belysningsrådet

Projektledning

Emma Andersson, landskapsarkitekt, Projekt- och byggenheten, KLK

Projektgrupp

Anders Linder, landskapsarkitekt, Projekt- och byggenheten, KLK

Anne-Charlotte Lönnroth, koordinator, Mobilitet, SBK

Björn Strimfors, stadsträdgårdsmästare, Projekt- och byggenheten, KLK

Harald Erics, scenmästare, Kultur och bibliotek, K&F

Camilla Ed, utställningsproducent, Kalmar konstmuseum

Henrik Strümpel, parkarbetare, Produktion, SF

Jacob Runesson, arbetsledare, Produktion, SF

Johan Zakrisson, parkarbetare, Produktion, SF

Katarina Johansson-Storm, konstansvarig, Kultur och bibliotek, K&F

Maria Houmann, stadsarkitekt, SBK

Per Israelsson, chef evenemang och möten, Destination Kalmar

Tomas Burén, kommunekolog, Miljö, SBK

Styrgrupp

Park- och belysningsrådet:

Björn Strimfors, stadsträdgårdsmästare

Emma Andersson, landskapsarkitekt

Madeleine André, verksamhetschef

Magnus Juhlin, planchef

Innehåll

.....	1
Program för utveckling av Stadsparken & Sylvanderparken	1
Innehåll.....	3
Inledning.....	4
Bakgrund.....	4
Syfte.....	5
Projektgruppens resultat.....	5
Mål och riktlinjer för Stadsparken och Sylvanderparken.....	6
Mål.....	6
Riktlinjer för att uppnå målet har utkristalliserats enligt följande:.....	6
Fortsatt arbete	6
Parkernas historia.....	7
Rekreation	11
Stadsparken.....	11
Sylvanderparken	12
Analyskarta	13
Växtlighet.....	15
Träd	15
Buskar, perenner och sommarblommor.....	15
Ekosystemtjänster.....	15
Konst	17
Belysning och trygghet.....	18
Evenemang och verksamheter	19
Möblering.....	20
Drift och underhåll.....	21

Inledning

Under de senaste åren har det hänt mycket i området runt gästhamnen med ett nytt universitetsområde och planer på flertalet hotellexploateringar. Behovet av ett utvecklingsprogram är stort då Kalmar växer och trycket på de centrala parkerna ökar. Att säkra de historiskt betydande delarna av parkerna är viktigt men också att utveckla nya mötesplatser och funktioner utifrån dagens önskemål.

Bakgrund

Stadsparkestråket och Sylvanderparken är Kalmars finrum och smycken i staden. Parker som fler besökare upptäcker av olika anledningar. Tillsammans med Kalmar Slott, Slottsfjärden, Slottsvägen och gamla staden så skapar detta ett unikt område i centrala Kalmar som attraherar många grupper av besökare.

Ur Kalmar kommuns budget kan nämnas ” I ett grönt Kalmar är både vatten och gröna ytor en viktig resurs och förutsättning för det goda livet”.

I den växande och förtätade staden Kalmar och i spåren av pandemin så finns ett stort och ökande behov av utemiljöer att vistas på. Miljöer som är viktiga för välbefinnande och att hämta kraft i. Här fyller dessa parker en viktig funktion för den attraktiva staden, samt de gröna och blå värden som de står för. Dessutom innehåller parkerna en unik kulturhistoria från delar av det medeltida Kalmar fram till dagens utveckling.

Besökarna som idag kommer till parkerna representerar många grupper och åldrar. Det är boende, de som arbetar i närheten, studenter på Linneuniversitetet samt besökare till Kalmar. Under de senaste åren har besöksantalet ökat. Man besöker parkerna av olika anledningar, som att bara vara i en rofylld vacker miljö, gifta sig, njuta av utsikterna, gå på restaurang eller ett evenemang, picknick på gräsmattan, leka på lekplatsen, företagsevent eller studentträff. Anledningarna är många - och parkerna ska tilltala alla.

Detta ökande intresse för att vistas i parkerna tillsammans vid olika typer av evenemang ökar slitaget. Under det senaste året ägde ett tiotal evenemang rum i parkerna såsom konserter, idrottsevenemang och matmarknad. I samband med Linnéuniversitetets etablering kommer parkerna att bli än mer välanvända för vistelse och rekreation. Slottet har ökat sin besöksfrekvens från 50 tusen till 150 tusen besökare vilka man kan anta till viss del även besöker dessa parker.

Parkerna har diverse renoveringsbehov men behöver även utvecklas för att möta nya utmaningar och den växande stadens behov. För att investeringarna ska värna de kulturhistoriska värdena behöver först ett utvecklingsprogram tas fram för dessa parker.

Syfte

Programmets syfte är att ta ett samlat grepp om Stadsparken och Sylvanderparken. Att lära av deras historia för att förstå och kunna föreslå riktlinjer som syftar till att bevara och utveckla parkerna på ett varsamt sätt men som också möter stadens behov.

Projektgruppens resultat

Möten för att samla in synpunkter och önskemål har hållits med de förvaltningar och verksamheter som finns i Stadsparken och Sylvanderparken. Inbjudna förvaltningar var Kommunledningskontoret, Samhällsbyggnadskontoret, Serviceförvaltningen, Kultur- och Fritidsförvaltningen, Destination Kalmar och Kalmar konstmuseum. På mötena har diskuterats vad som upplevs som viktiga värden i parkerna idag och vad som saknas. Utifrån dessa värden och behov har åtta fokusområden tagits fram: Historia, Rekreation, Växtlighet, Konst, Belysning och trygghet, Evenemang och verksamheter, Möblering och Drift och underhåll. Det som tydligast utkristalliserades som fortsatt viktiga fokusområden var att ta vara på de kulturhistoriska värdena, värna vattenrummet samt den potential som finns i utvecklingen i konsten på de allmänna ytorna.

Mål och riktlinjer för Stadsparken och Sylvanderparken

Mål

- Bevara och utveckla Stadsparken och Sylvanderparken som stadens finparker.

Riktlinjer för att uppnå målet har utkristalerats enligt följande:

- Bevara och utveckla de kulturhistoriskt värdefulla karaktärsdragen och elementen.
- Förstärka de rekreativa värdena i Stadsparken och Sylvanderparken genom att utveckla promenadstråk och platser för vistelse.
- Utgå från hållbarhet och biologisk mångfald vid utveckling av parkernas grönska. Eftersträva så lite bevattning som möjligt genom att välja torktåliga växter samt växter som gynnar pollinerande insekter.
- Konsten ska vara en viktig del av gestaltningen av parkerna.
- Belysningen ska öka känslan av trygghet samt framhäva spännande platser och objekt även när det är mörkt. Belysningen får inte störa vyn mot slottet. Undvik negativa reflektioner och speglingar i vattnet. Belysningen ska ta hänsyn till djurlivet.
- Vid evenemang ska storlek och typ av evenemang anpassas till parkernas förutsättningar. Antal evenemang per år ska bedömas utifrån parkernas förutsättningar och andra evenemang i närområdet. Evenemang får endast pågå under en begränsad period under några dagar.
- Restaurang "Byttans" verksamhet anpassas till parkens förutsättningar där bland annat samordning med konstmuseets verksamhet är viktig.
- Parkernas möbler och skyltar ska anpassas så att de passar in i den kulturhistoriskt känsliga miljön.
- Stadsparken och Sylvanderparkens drift ska vara fossilfri år 2022.

Fortsatt arbete

En separat handlingsplan med åtgärdsförslag ska tas fram när utvecklingsprogrammet för Stadsparken och Sylvanderparken är antagen. Handlingsplanens syfte är att belysa frågor kring ansvarsfördelning, prioritering och genomförande. Handlingsplanen ska prioritera och kostnadsberäkna de åtgärder som behöver genomföras de närmaste åren och ligga till grund för investeringsäskande.

Parkernas historia

Detta kapitel är en sammanfattning av den kulturhistoriska utredning som är gjord av Kalmar läns museum 2021. Den kulturhistoriska utredningen med tillhörande bilder och kartmaterial finns i sin helhet i ett separat dokument och ska ligga till grund vid fortsatt arbete med parkerna.

Det är viktigt att känna till att det i parkerna finns lämningar efter det medeltida Kalmar. Båda parkerna ligger inom fornlämningsområde och ingrepp kräver tillstånd från Länsstyrelsen Kalmar län.

Inledning

Perioden kring 1870-talet var en dramatisk och omvälvande tid för den gamla sjö- och fästningsstaden Kalmar. Staden fick förbindelse med omvärlden genom järnvägen. Dessutom fick Kalmar en ny stadsplan av C.H. Öhnell med esplanader och nya bostadskvarter som gradvis började förverkligas. De befästningsvallar som avgränsat staden revs delvis och ny mark skapades genom fyllnader i vattnet. Till raden av nymodigheter som vid den här tiden blev en del av det nya Kalmar hör Stadsparken och Sylvanderparken.

Internationell utblick

Parker och offentliga promenader har funnits sedan antiken. I Europa gjordes kungliga trädgårdar och jaktparker delvis tillgängliga för allmänheten på 1600- och 1700-talen. Parker som var helt och hållet planerade och avsedda för allmänheten tillkom först i England runt 1800 i samband med industrialismens ökande invånarantal i städerna. Utvecklingen gick från den franska strikta och symmetriska ordnade barockstilen till en mer naturlig landskapsstil som växte fram i England. Ofta sammanföll anläggandet av parker med stora stadsomvandlingar. De trånga och gytriga storstäderna i Europa byggdes om enligt nya stadsplaneideal. Breda ljusa gator anlades och längs dessa stora nya bostadshus med rymliga gårdar. Gröna inslag planerades in i de omdanade städerna, med alléer, planteringar och nya stora parker.

Stadsparken anläggs

År 1861–1863 fattades besluten om att Kalmar stad skulle ta över den mark som idag utgörs av Stadsparken. När området var i stadens ägo tillsattes en kommitté som fick i uppgift att anlägga en park på platsen. En stor hjälp på vägen blev en donation som gjordes av en av stadens mäktigaste borgare, Johan Jeansson. Han donerade en summa på cirka 6000 kronor som skulle användas till plantering och iordningställande av en ny park. Kommittén anlät länsträdgårdsmästare August Ericsson för att ta fram ett förslag på utformning. Först 1880 var parken färdiglagd.

Under de första 50 åren skedde inga stora förändringar i stadsparken. Det var först på 1930-talet som ändringar gjordes främst beroende på en naturkatastrof som drabbade trakten 1931. I juli drog en förödande storm över staden och ställde till med stora skador. Mängder av stora träd fälldes av stormen och strandkoningar mot sundet skadades av vågorna. För stadsparkens utseende

innebar det en stor förändring när flera trädjättar dråsade till marken och lämnade stora hål efter sig. Som en följd av detta blev det nödvändigt att göra nyplanteringar i parken.

Nästa händelse som kom att påverka parken var de arkeologiska utgrävningar som gjordes i Slottsfjärden mellan 1932 och 1934. Slottsfjärden torrlades tillfälligt och en mängd arkeologiska fynd kom i dagen som kastade nytt ljus över stadens medeltida historia. Torrläggningen och grävningsarbetena berörde stadsparken i gränsen mot vattnet och slottet. När marken skulle återställas efter slottsfjärdsutgrävningen gjordes stenarbetena mot vattnet om och vid slottet vattenfylldes en del av den tidigare igenlagda vallgraven. Genom detta försvann en del av parken som legat i vallgraven.

Ytterligare händelser var ombyggnationen av stadsparksrestaurangen Byttan som ersattes av en funktionalistisk byggnad ritad av arkitekten Sven Ivar Lind samt flytten av växthuset som tidigare var placerad centralt i parken men som flyttades till Skälby.

De gamla växthusen i parkens södra del.

Stormen 1931, omkull fallet träd framför Byttan.

Efter denna period av omdaning började åter en period av i huvudsak förvaltning av de redan befintliga dragen och formerna i parken. Det skulle dröja fram till 2005 när det nya konstmuseet invigdes i sin nya svarta byggnad bakom Byttan innan parken fick något betydande nytillskott. Utöver detta har ändringarna mest bestått av modifieringar av gångar, belysning och planteringar. En hel del nya träd har planterats och parken har även fått en rad nya konstverk och en lekplats.

Nyplanterad idegranshäck mellan Stadsparken och Slottsvägen.

Sylvanderparken anläggs

Stadsparkens tillkomst förde med sig att staden byggde upp en organisation för att anlägga och förvalta grönytor i staden. Snart började man försköna staden med planteringar på fler ställen. År 1905 anlades den park som idag bär namnet Sylvanderparken, men i samtida handlingar kallas den rätt och slätt för Strandpromenaden. Parken anlades på delvis utfylld mark som tillkommit i samband med järnvägens och hamnens utbyggnad. Man kan tänka sig att det nya landområdet mest hade karaktär av industrimark och att man ville skapa en vackrare inramning till både staden och slottet. Det finns en ritning bevarad med ett förslag till utförande av den nya strandpromenaden. Ritningen är inte signerad men det är möjligt att det är samme trädgårdsmästare, August Ericsson som ritat stadsparken, som även är upphovsman till denna ritning. Huvudsyftet med parken var att skapa en promenadväg utmed vattnet samt att utgöra en vacker övergång mellan den växande staden och Slottsfiärden. Förutom promenaden utmed vattnet är även en parallell väg inåt land utritad, som arkitekten har kallat för "Welosipedväg". Kalmars första cykelväg!

Till skillnad från stadsparken har inte Sylvanderparken samma tydliga spår av förändringar på 1930-talet. Förutom en del nyplanteringar efter stormen har det inte gjorts några tidstypiska genomgripande förändringar. Snarare har parken formats av en gradvis förenkling och några enstaka nyplanteringar av träd och rabatter.

Kulturhistorisk värdering Stadsparken

Samtliga karaktärsdrag och gestaltningselement från 1800-talets park är kulturhistoriskt mycket värdefulla. De möjliggör förståelsen för hur en stadspark var uppbyggd vid slutet av 1800-talet i Sverige och återspeglar de rådande idealen inom trädgårdskonsten. 1800-talets stadspark i Kalmar visar på stadens och samhällets utveckling i en omvälvande tid. De är även viktiga beståndsdelar i en invand miljö för många generationer av kalmarbor och besökare.

Av 1930-talets tillskott i parken är restaurang Byttan och den öppna gräsplanen och siktlinjerna kulturhistoriskt mycket värdefulla. De är högkvalitativa arkitektoniska element som utgör en helhet i parken. Övriga element och karaktärsdrag är kulturhistoriskt värdefulla därför att de utgör tidstypiska och omsorgsfullt utformade inslag i parken.

De senare tillskotten i parken tillmäts i detta arbete inga särskilda kulturhistoriska värden. Därmed inte sagt att värden saknas. Konstmuseet och Nordfjells perennplantering är tillägg av hög konstnärlig kvalitet. De kommer med tiden att tillmätas kulturhistoriskt värde om de förvaltas väl.

Kulturhistoriskt värdefulla karaktärsdrag och element		
Byttan som centralpunkt i parken.	Siktlinjer från Byttan mot slottet, mot vattnet och mot staden.	Kalkstensgångar och kalkstensmurar runt planteringar och längs vattnet.
Trädgårdsmästarebostaden.	Dammen.	Vasamonumentet.
Träd från 1800-talet eller tidigare.	Strandpromenaden längs vattnet.	Wahlbomska/Rosénska lusthuset.

Restaurang Byttan.	Gräsplanen mellan Byttan och slottet.	Rester av det slingrande gångsystemet.
Pergola, gångar och murar vid växthusets mur.	Plats runt regementsmonumentet.	Idegranshäcken utmed Slottsvägen.

Nya "Byttan", arkitekt Sven Ivar Lind.

Stadsparkens södra del, unga träd utmed Slottsvägen.

Kulturhistorisk värdering Sylvanderparken

Sylvanderparken har egentligen bara ett dominerande tidsskikt och det är det äldsta från 1905. Samtliga karaktärsdrag och gestaltningselement från parkens tillkomsttid har ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

De senare förändringarna som gjorts på platsen har haft betydelse för platsens kontinuitet som offentlig park. Däremot kan de enskilda nytillskotten inte tillmätas något särskilt kulturhistoriskt värde. Parken är fortfarande värdefull som en vacker övergång mellan staden och Slottsfjärden.

Kulturhistoriskt värdefulla karaktärsdrag och element	
Strandpromenaden.	Äldre träd.
Lycksalighetens ö och Talludden.	Vyn mellan slottet och staden.

Riktlinjer

- Bevara och utveckla de kulturhistoriskt värdefulla karaktärsdragen och elementen.

Rekreation

I 1800-talets industrialiserade Europa växte storstäderna i rasande fart. Det var trångt och smutsigt och missnöjet hos arbetarklassen växte vilket ledde till uppror. I Frankrike och England blev det startskottet för omfattande statsregleringar och hygieniska reformer. Städerna skulle förses med gröna lungor i form av trädkantade boulevarder och parker. Trädgårdstypen liknade den romantiska eller engelska stilen men skulle vara mer landskaplig och beskrevs ungefär på följande sätt: "Marken fick inte terrasseras utan skulle modelleras på ett naturligt sätt, de tidigare raka och monotona alléerna skulle ersättas av vägdragnings i harmoniska kurvor... skuggade gångvägar skulle locka en till att flanera under träden, där man kunde beundra blommande buskar och "öar" av planterade blommor...siktstråk skulle gå mot de vackraste utsiktarna." Man började också formulera tankar om den historiska anknytningen: "Att analysera det förgångnas skapelse, att skilja ut de föråldrade delarna och att dra fram det som kan användas i nutida konstskapande, så måste uppgiften formuleras för konstnären som hänger sig åt studiet av trädgårdar."

Parkerna har en social funktion och ska vara inbjudande, rogivande och vackra. Det mjuka är ett nödvändigt komplement till Kvarnholmen som till största delen är hårdgjord.

Stadsparken och Sylvanderparken ligger mitt i centrala Kalmar och gränsar till Gamla stan, slottet och det nya universitetsområdet. Slottsfjärden tillsammans med Stadsparken och Sylvanderparken är en av Kalmars mest unika miljöer, som ger möjlighet till ett gemensamt park- och vattenrum. Denna möjlighet bör respektfullt användas i det framtida arbetet med att utveckla Stadsparken och Sylvanderparken där utblickar och avgränsningar mot slottet blir viktiga parametrar. Att vattenrummet hålls öppet är avgörande för att inte störa vyn mot slottet.

Sylvanderparken får en ökad betydelse när Kalmar centrum utvecklas med förändrad och förtätad stadsdel runt Ölandshamnen och blir en viktig yta för Linnéuniversitetet, hotell och övriga verksamheter. Detta medför att parkerna blir större målpunkter för fler besökare.

Stadsparken

Stadsparken är en romantisk park med naturen som inspiration. Tanken är att parken ska vara en botanisk skattkista i samlandet av rariteter. Det finns tre naturtyper representerade i parken; Vattenlandskapet, hagmarken och skogen. Dessa naturtyper kan förstärkas ytterligare och göras mer dramatiska. Vattenlandskapet återfinns i dammen med sin kanal ner mot Slottsfjärden. Ett vattenfall i änden av kanalen hade skapat en ytterligare koppling till det vilda. Korsar kanalen gör man på den japanska bron likt den Monet lät skapa i sin kända trädgård i Giverny. Hagmarken representeras av de öppna gräsytorerna med inslag av fristående träd. Dessa öppna ytor skapar långa

siktlinjer och ytor att vistas på. I parkens södra del finns skogen. Där växer en mörk och tät tujaskog med inslag av rhododendron och andra surjordsväxter.

Entréer, stråk och barriärer

Stadsparken har flera entréer längs den gång- och cykelväg som löper utmed de tre sidor som är möjliga att angöra från. De är jämnt fördelade och tillräckligt många för att få en god tillgänglighet till parken. Vid bron mellan Stadsparken och Sylvanderparken är gc-vägen väldigt smal vilket innebär konflikt mellan fotgängare och cyklister. I hela parken finns ett gångsystem från vilket man kan upptäcka de olika delarna i parken.

Järnvägsgatan och järnvägen fungerar som en stor barriär när man ska röra sig in till centrum. Eftersom Järnvägsgatan möter kortsidan är störningen från gatan inte särskilt stor utan det finns många rofyllda platser.

Rumslighet, aktivitetsytor och målpunkter

Stadsparken är väl avgränsad av Slottsvägen och en idegränshäck som löper utmed hela den västra långsidan. I parken finns tre större öppna parkrum och diverse mindre rum för vistelse. Det finns en stor variation av rumslighet och en fin dynamik dom emellan. De stora öppna gräsytorna används för solning, picknick och spontanidrott såsom brännboll.

Förutom att vistas i parkens gröna rum är de största målpunkterna lekplatsen, restaurangen, konstmuseet och scenen. Parken har gott om bänkar.

Sylvanderparken

Entréer, stråk och barriärer

Sylvanderparken har tre entréer vilket i stort sett beror på att gångsystemet främst består av det promenadstråk som löper längs med Slottsgränd.

Detta gångsystem bör kompletteras i samband med att parken utvecklas med nya platser för vistelse och rekreation. Längs parkens långsida löper en gång- och cykelväg så tillgängligheten till parken är god.

Järnvägsgatan och järnvägen fungerar som en stor barriär när man ska röra sig in till centrum. Järnvägsgatan går alldeles intill parkens långsida och eftersom parken är så smal hörs trafiken i hela parken.

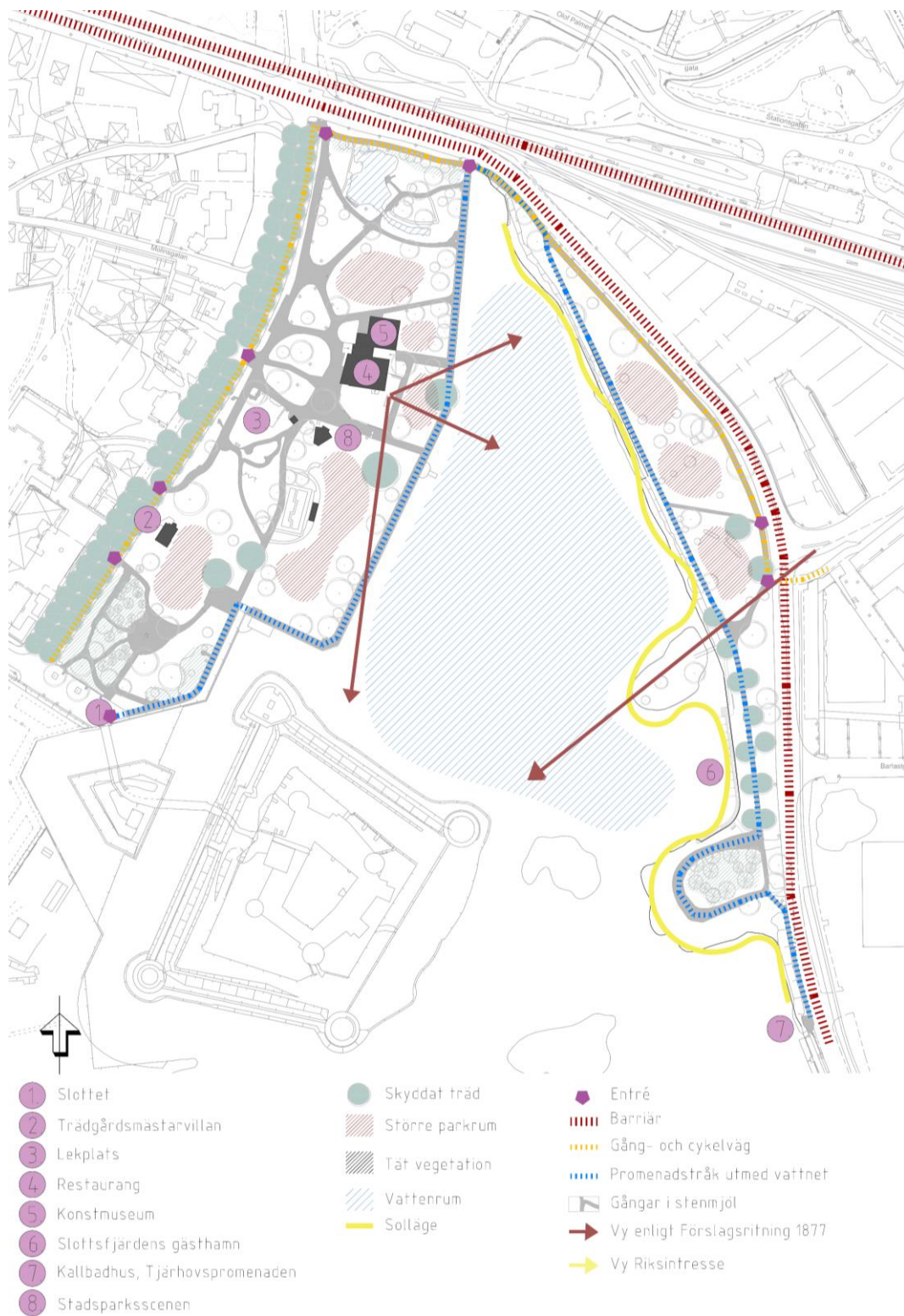
Rumslighet, aktivitetsytor och målpunkter

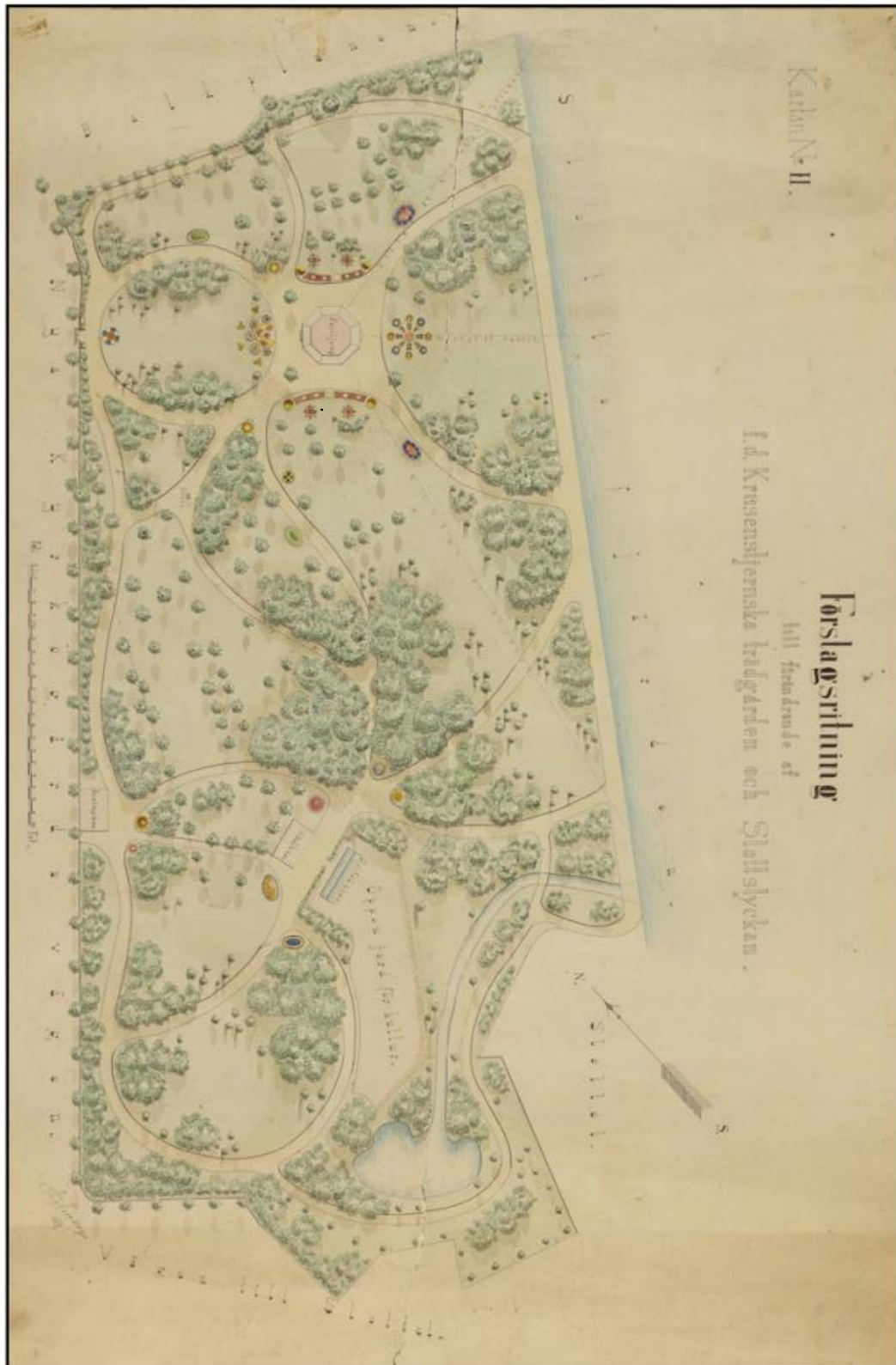
Sylvanderparken är dåligt avgränsad mot Järnvägsgatan och dess tunga trafik. Det finns tre större öppna ytor men inga mindre rum för vistelse och fåtal platser med sittmöjligheter. Däremot finns flera vackra platser med stora utvecklingsmöjligheter, exempelvis Talludden och Lycksalighetens ö. Utmed strandlinjen kan bryggor tillskapas för vistelse nära vatten. De största målpunkterna är gästhamnen och kallbadhuset.

Riktlinjer

- Förstärka de rekreativa värdena i Stadsparken och Sylvanderparken genom att utveckla promenadstråk och platser för vistelse och lek.
- Värna vattenrummet.

Analysskarta

Förslagsritning från 1877, notera de markerade siktlinjerna från paviljongen.

Växtlighet

Träd

I båda parkerna växer flertalet stora och gamla träd vilka utgör en stomme i parkernas uppbyggnad. De senaste åren har kommunen tagit ned tiotalet riktigt stora träd och då främst alm på grund av almsjukan. Detta har påverkat Stadsparkens utseende framför allt i den norra delen. I parkerna finns en stor variation av inhemska och exotiska arter.

En del av de stora träden börjar bli intressanta ur ett naturvårdsperspektiv och är på grund av sin storlek skyddade enligt miljöbalken. Lindarna utmed slottsvägen omfattas dessutom av ett biotopskydd.

Det finns behov av en vårdplan för trädbeståndet i parkerna för att säkerställa återväxten. Kommunen har en trädatabas där trädens status beskrevs vid inventeringstillfället men som behöver uppdateras kontinuerligt. Sensommaren är den bästa tiden att ta hjälp av en arborist för djupare undersökningar.

Buskar, perenner och sommarblommor

Stadsparken har ett varierat buskskikt som skapar väggar och rum. Mot Slottsvägen fungerar idegranshäcken som en vägg mot gatan. Buskar bidrar med många prydnadsvärden såsom blomning, bär, grenverk, form och höstfärger. I den södra delen, mot slottet, växer många barrväxter. Senast 2020 renoverades en del av detta barrparti med nya barrväxter med inslag av surjordsväxter såsom rododendron. Barrväxter och vintergröna buskar ger ett prydnadsvärde under hela året.

Det finns två större perennplanteringar i Stadsparken. Den ena anlades 2011 och är ritad av Ulf Nordfjell. 2020 renoverades den med nya växter och planteringsförslaget reviderades då några perennsorter hade tagit över den gamla planteringen. Den andra ligger mot slottet och har karaktären av ett woodland med skuggtåliga perenner.

Varje år planteras cirka 30 000 vårplantor och 13 000 sommarblomsplantor ut på åtta platser i Stadsparken. Dessa tillför stor blomsterprakt och är uppskattade hos kommuninvånarna.

I Sylvanderparken finns ett fåtal buskplanteringar av främst rosor men inga perennplanteringar eller sommarblomsplanteringar.

Ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är grunden för vår välfärd. Ekosystemtjänster är alla produkter och tjänster som ekosystemen ger människan och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet. Växter renar luft och vatten, bin pollinerar grödor och naturen ger oss möjlighet till friluftsliv och rekreation. Detta är viktiga ekosystemtjänster som är en

grundförutsättning för vår hälsa och välfärd. Fungerande ekosystem som levererar ekosystemtjänster är också avgörande för att kunna stå emot klimatförändringar. Exempel på ekosystemtjänster i parkerna kan vara:

- Grönska och natur bidrar lokalt till jämnare temperatur, ökad luftfuktighet, skugga och vindskydd.
- Vistelse i grönska och natur främjar hälsa, välbefinnande och mental återhämtning.

För att gynna de ekologiska systemen är insektsvänliga växter bra, framför allt inhemska men även exotiska. Generellt är det bättre med enkelblommade än fyllda blommor. Dammen mot Järnvägsgatan är viktig för djurlivet.

Riktlinjer

- Utgå från hållbarhet och biologisk mångfald vid utveckling av parkernas grönska. Eftersträva så lite bevattning som möjligt genom att välja torktåliga växter samt växter som gynnar pollinerande insekter.

Valnötsträd planterat 1799.

Vårplantering i Stadsparken, Slingan.

Konst

Centralt i Stadsparken ligger Kalmar konstmuseum. Konstmuseet är intresserade av att tillsammans med kommunen utveckla parkerna där den samtida konsten kan få ta större plats i parkerna och verka platsspecifikt. Konstmuseet har möjlighet att initiera projekt som både stärker parkernas attraktion och skapar funktionella platser. I samarbete med konstnärer kan platser skapas för möten, aktivitet, folkbildning och rekreation.

Ytan utanför museet, mot sjösidan, har sedan 2015 använts som en förlängning av museet. Den fungerar som uterum för aktiviteter knutna till utställningar under sommarhalvåret och för konstpedagogisk verksamhet. Den fysiska platsen har utformats lite varierande under åren men grundläggande behov är att det finns en plattform att vara och sitta på, att arbeta vid, ställa ut skapade verk och att det finns tak för sol och regn. Kalmar konstmuseum önskar att platsen permanentas så att den kan användas året runt och blir lättillgänglig för både museet och förbipasserande. Ytan är även förbunden med Parkrestaurangen och en plan för uteservering mot museet och sjösidan skulle stärka dragningskraften och nyttjandet av parken. Det är av stor vikt att restaurang och café finns med en levande verksamhet i anslutning till museet. Konstmuseet vill stärka och utveckla museets och restaurangens sjöside med mer direktkontakt till promenadstråket. Att vägen upp till museets baksida accentueras och belyses. Museet behöver även en bättre vinterbelysning.

I parkerna finns i dagsläget elva konstverk placerade, flertalet skänkta av sällskapet Nya Dryaden. Kommunen arbetar för tillfället med förslaget att avsätta 1% till konst för utemiljöer i projekt på allmän platsmark.

Riktlinjer

- Konsten ska vara en viktig del av gestaltningen av parkerna.

Ytan mellan Konstmuseet och Slottsfjärden där man önskar en paviljong. Bilden till höger visar en tillfällig paviljong.

Belysning och trygghet

Belysning ska främja aktivitet, hälsa, rekreation och vistelse. Belysning som exempelvis framhäver vackra vyer kvällstid skapar attraktiva och inbjudande utemiljöer och förlänger användandet av parkerna på kvällen. Visuella upplevelser kan skapas genom mer karaktärsskapande belysning som framhäver lokala landmärken av särskild arkitektonisk eller social kvalitet.

I parkmiljöer är det viktigt att framhäva grönska vid sidan av gångstråk för att skapa en trygg miljö. För att underlätta orientering och förhöja värdet i parker kan platsbildningar, vertikala ytor, statyer eller andra unika element/strukturer framhävas.

Belysta träd och synlig grönska gör att miljön känns mer levande och får en tydligare rumslighet.

Båda parkerna har en allmän belysning i form av en lyktarmatur. Dekorationsbelysning som exempelvis julbelysning, ska utformas med anpassat ljus och inte störa utblickar mot vatten och slott. I Stadsparken är pollare placerade utmed strandpromenaden för att minimera reflektioner i vattnet och inte störa vyn mot slottet.

Sylvanderparken har under 2021 fått ny parkbelysning i den södra delen i samband med byggnationen av Slotts fjärdens gästhamn. För att minimera störning mot slottet sattes en dold ledlist som belyser bryggdäcket. Gången utmed vattnet saknar belysning och här får man fundera noga om det behövs eller ej. Genom att välja att inte belysa den får man en ostörd vy över det vackert belysta slottet. Parken är smal och gc-vägen utmed parken bör räcka som promenadalternativ under dygnets mörka timmar.

Riktlinjer

- Belysningen ska öka känslan av trygghet samt framhäva spännande platser och objekt även när det är mörkt. Belysningen får inte störa vyn mot slottet. Undvik negativa reflektioner och speglingar i vattnet.
- Belysningen ska ta hänsyn till djurlivet.

Kalmar slott i skymning.

Diskret belysning som ej stör vyn mot slottet.

Evenemang och verksamheter

Stadsparken och Sylvanderparken är stadens finrum med känsliga ytor där slottet ligger som en vacker fond. Det är viktigt att välja evenemang som passar in i parkernas miljö och att man utgår från parkernas förutsättningar i val av evenemang som endast bör pågå under en begränsad period.

I dagsläget arrangeras mellan fem och tio evenemang i parkerna. Återkommande de senaste åren har varit Stadsfesten i augusti, Musik i Stadsparken, ett par konserter, studentevenemang och några löptävlingar. Restaurang och serveringsmöjligheter i parkerna ska vara respektfullt utformade och inte inkräkta på parkytorna.

Stadsparken

Stadsparken ska i först hand vara stadens finrum och en rogivande plats för rekreation och spontana aktiviteter. Stor vikt läggs vid att det finns tillräckliga hygienutrymmen i dessa miljöer. Detta för att undvika att parken används som toalett. Parken är lätt att avgränsa vilket gör att den lämpar sig för olika typer av evenemang. Det finns en begränsning i logistik då man inte kan köra in med för stora fordon i parken och att ytorna inte tål de större scenerna. Parken lämpar sig för mindre scener i storlek 10x6 m som medger en publik mellan 1500 – 3000 personer. En ytterligare begränsning är att undvika att störa andra aktörer i närområdet som arrangerar diverse evenemang. Krusenstiernska gården, Söderport, Slottet och Kalmarsundsparken är platser som används vid olika typer av evenemang. Det är också viktigt att visa hänsyn till boenden i området.

Vägg i vägg med konstmuseet ligger den restaurang som i folkmun kallas Byttan och som fungerar som mötesplats i parken. Det är viktigt att restaurangen erbjuder servering under hela året och även dagtid och att dess verksamhet anpassas till parkens förutsättningar.

Sylvanderparken

Sylvanderparken har hittills främst använts till studentevenemang av LNU. Sylvanderparken kommer förhoppningsvis utvecklas de närmaste åren då den saknar många värden som en park bör ha. Utformningen av parken bör medge ytor för evenemang där även Slotts fjärden och Slotts fjärdens gästhamn kan vara en arena.

Riktlinjer

- Vid evenemang ska storlek och typ av evenemang anpassas till parkernas förutsättningar. Antal evenemang per år ska bedömas utifrån parkernas förutsättningar och andra evenemang i närområdet. Evenemang får endast pågå under en begränsad period under några dagar.
- Restaurang "Byttans" verksamhet anpassas till parkens förutsättningar där bland annat samordning med konstmuseets verksamhet är viktig.

Möblering

Stadsparken har i hög grad bevarat sin övergripande karaktär av en typisk stadspark från slutet av 1800-talet med flera olika tidsskikt, detaljer och element. Dessa karaktärsdrag och gestaltningselement är kulturhistoriskt mycket värdefulla. Val av möbler och skyltar bör anpassas så att de passar in i denna känsliga miljö.

Sylvanderparken har egentligen bara ett dominerande tidsskikt, det från 1905. Det är framför allt de större dragen såsom strandpromenaden, vyn mot slottet, Lycksalighetens ö och de äldre träden som är kulturhistoriskt värdefulla. Val av möbler och skyltar bör anpassas så att de passar in i denna känsliga miljö och inte stör vyn mot slottet.

Båda parkerna saknar en enhetlig möblering och har en del skyltar som saknar funktion. En del möbler har en enklare utformning och behöver ersättas med möbler anpassade efter platsen.

Riktlinjer

- Parkernas möbler och skyltar ska anpassas så att de passar in i den kulturhistoriskt känsliga miljön.

Papperskorg och bänkbord med enklare utformning. Bänk vid gästhamnen anpassad till platsen.

Drift och underhåll

Stadsparken är den park i kommunen som har mest intensiv skötselnivå. I dagsläget läggs det mest tid på att klippa gräsmattor och att rensa rabatter. Det finns ett bevattningssystem som täcker hela Stadsparken med spridare och droppbevattning till gräsmattor och planteringar. Sylvanderparken har en lägre skötselnivå än Stadsparken med få planteringar utan bevattningssystem. Gräsmattorna vattnas inte.

Kommunen har som mål att Stadsparken och Sylvanderparkens drift ska vara fossilfri år 2030. En del att nå detta mål är att kommunen undersöker alternativet att använda robotgräsklippare till gräsmattorna.

Riktlinjer

- Stadsparken och Sylvanderparkens drift ska vara fossilfri år 2030.
- Minimera behovet av bevattning.

Plantering av sommarblommor i Stadsparken.